

הארץ

הפיסול כשיר הלל לביתי

בתערוכה של הילה טוני נבוק הופך עולם החפצים הדוממים, המרכיבים את ה"מכונות" של השיגרה הביתית, למכונות חסרות שחר של יופי קר ואלגנטי

[עוזי צור](#)

15.11.2013

11:58

הילה טוני נבוק, "מקורות", גלריה נגא, תל-אביב

ניחוח מתקתק ועדין של ניקיון ביתי אופף את תערוכתה המיוחדת של הילה טוני נבוק. מעשי הפיסול שלה הם שיר הלל לביתי, לא במובנו האינטימי-משפחתי, אלא עולם החפצים הדוממים המרכיבים ומפעילים את ה"מכונות" של השיגרה הביתית, שהיו תחת ידיה של נבוק למכונות חסרות שחר של יופי קר ואלגנטי, של שימושיות שהומרה ביופי לשמו, נוסחאות של משקלים ואיזונים; של נפחים, צורות וצבעים, כמין חדר תצוגה ביריד מופרך של דומסטיקה משובשת בארץ צפון-מערב אירופית.

כי יש משהו מאוד לא ישראלי בעשייתה של נבוק; משהו משפת הבאה האוס הגרמני (רשת ה"עשה זאת בעצמך" הגרמנית, ולא הסגנון האדריכלי) שמהדהדים בו הדים רחוקים מאוד של טבת וגכטמן. אפשר גם לראות בעבודותיה מונומנטים לדומסטיקה מעוקרת, שיש בהם הומור ואירוניה דקים ומדויקים מאוד יחד עם ליריות קרירה ונקייה.

יש בתערוכה חלק מופרך חלקית מיתר החלל ביריעה כמין "אוהל מועד" עכשווי, עם שני חלונות פלסטיק שקופים והפוכים זה לזה, כך שאפשר לחזות ב"קדושה" מלמעלה ומלמטה ולהיות מוגנים מפניה בו בזמן. כשעוברים את היריעה מתגלה בימה שטוחה דו-מפלסית, מצופה במעטה קשיח ובוהק כאבן-קיסר בגוון כחול כהה עמוק. בשוליה חרכים מוארכים שכל אחד מהם מולא במרכז כביסה בגוון מתקתק אחר. זהו מקור הניחוח הדומסטי העוטף את גוף התערוכה.

מהמפלס הגבוה מתרומם מזבח עשוי פלדת אל-חלד, משולשים ההולכים וקטנים כלפי מעלה וביניהם צינורות מתכת כעמודי-מקדש מוקטן, ועל המדפים מונחים מצבורים של מטליות-מטבח בשלושה צבעי פסטל: תכלת, ורוד וצהוב, כדגל של המערך הביתי. במדף העליון, הקריסטלי, הכחול שקוף, עננה של צמרוני צמר-גפן מוארים בפסים נסתרים של מנורות לד קרות כשריד מקודש של אלוהי הבית.

ליד החלון היחיד הממשי, שגם אותו כיסתה נבוק ביריעת אוהל ולו חלון פלסטי צר כחרך ירי והאור מחלחל מבעד רך וחם מעט יותר, עומד הפסל היפה במכלול. יש בו מקסם המוביילים המדוד של קלדר, אך הוא עשוי כולו ממרכיבים ביתיים. לכל גובהו מתפתל צינור השקיה בצבע טורקיז שמקורו בגלגלת כחולה ככחול-כביסה נחשק התלויה על לובן הקיר, סמוך לתקרה. עורק החיים הזה מתפתל ממנה ומשתרג מבעד לשלד של מעין גורד שחקים ששמשות וירחים נלכדו בסורג שלו. בשלד של גורד השחקים גם נלכדו כריות סקוץ-בריט זהובות. לבסוף מגיח הצינור מבסיס הפסל ומתפתל עיוור על הרצפה כנחש כרות ראש. המוסיקליות הענוגה והמינימליסטית של הפסל מהדהדת בצלו. שכן יש לו, לצל, חיים משל עצמו.

על קיר המזרח של החלל תלוי שילוש של ציורים רחבי ידיים - ומרתק להבחין ולהבין את הקשר היצירתי העמוק שבינם לפסלים. הם כמו מזינים זה את זה - בעוד שבציורים ממשיך התהליך המתחולל בפסלים אך הוא הולך ונפרט, הולך ומתפרק ומוכפל, עד שהדומסטי היה בהם למופשטים גיאומטריים מרהיבים שנוצרו בנוקדנות ואינטנסיביות בעפרונות צבעוניים. הציורים נדמים כמעט להדפסי אבן.

בכל אחד מהציורים מתחולל התהליך מהשוליים אל המרכז. כל ציור מתחיל במאסה של צבע יסוד אחד, מבחוץ הוא יוצק את המלבן החיצוני ומבפנים הוא מחשק ונפרט בו-בזמן למערבולת קוביסטית של צורות ובני-צורות, נגטיבים ופוזיטיבים צבעוניים, המסתחררים כלפי פנים. מדי פעם נבוק מחבלת בשלמות, ואז מתקנת את החבלות, והתיקונים הופכים לחלק ממרקם הביתיות המשורטטת והמצוירת.

ליטל לב כהן: "32φ", גלריה טמפו רובאטו, סגולה 9, יפו

הטקסט שכתבה ליטל לב כהן לתערוכתה היפה מאוד הוא זרם התודעה "המושכר לפי שעה", זרם הממשיך אל

ציוריה אך כאן הוא נפגש ונוצק אל שפה פורמלית וגרפית יותר. והמפגש ייצר מתח פלסטי בריא, ויונק בתבונה והומור מתולדות האמנות הנפרשות לפני לב כהן כספר פתוח.

כבר בתערוכות הקבוצתיות ב"טמפו רובאטו" זהרו עבודותיה של לב כהן כאבני אחלמה שקופות ואפלות כאחת. בתערוכה הנוכחית חלה התפתחות מעניינת ביצירתה: אלמנט דומיננטי של פיסול מעצב או מייצב את הציור הרישומי שכמו היה לחתכי-רוחב שלו. בין הצורניות הגרפית של חתכי הרוחב הפיסוליים לבין הצורות גופן מתקיים מתח פלסטי נוסף – כי כאן, מקרוב, מתגלה העבודה האינטנסיבית בעפרונות צבעוניים, עשייה חושנית להפליא, הממששת ומחצינה באור הצבעים השחונים את נקבוביות הניירות השחורים שעליהם נוצרו הציורים. אשר לנושא, היצירות מכליאות חלקים אנטומיים של הגוף האנושי, הנקבי והזכרי, עם השפה האמנותית, הגרפית-פיסולית, של אמנים כפרנק סטלה וז'ורז' בראק. יש כאן קוביזם דקורטיבי פיסולי ההופך את מרקם המציאות המוכר לגבישים זוויתיים ושטוחים: שאילה מודעת העוברת מבעד לתהליכי העיכול של האמנית המתעתדת לייצור של "פורנוגרפיה עלית".

ציור על בסיס שחור הוא בעייתי ויכול לגלוש בקלות אל מנייריזם ואפקטים הגוררים את האמן אל קלות יתר בתהליך היצירה. אבל לב כהן מצליחה להשתחרר מכל זאת ולברוא יצירה איכותית ואפקטיבית, שהשחור הוא חלק מהותי ממנה ומהליבידו שלה, ממצבה הפיסי והנפשי.

החושניות של העבודות, אפילו המופשטות שביניהן, מפתה וכובשת באיכותה הגרפית הפלסטית. היא ניכרת באופן שבו המרכיבים הזכריים הנוקשים והזוויתיים, והמרכיבים הנקביים החמוקיים והזורמים, מתנים אהבים ביניהם ובינם לבין עצמם.

באחת העבודות הנפלאות שבתערוכה תשליל אבר מין נקבי יונק פטמת שד נשי פוזיטיבי, ובכל אחת מהיישויות מתחוללים תהליכים פנימיים יפהיים של גריעה והימלאות בשחור ולבן ובצבע. אלה "שאריות" פיגורטיביות המוטמעות במקשה מופתית של מופשט שהוא עצמו בין הדו ממדי לתלת ממדי. יפה גם האופן שבו לב כהן מחממת ומקררת בעבודת העפרונות את כל אחד מכתמי הצבע, והאופן המחושב שבו הקומפוזיציה של הציור יושבת במרחב השחור, מפעילה אותו ונותנת לו לנגוס בה עד שהיו למהות אחת.

הפיסוליות איננה נעצרת רק בעבודות גופן והיא גם מורחבת אל המסגרות השחורות – שבכל אחת מהן לב כהן מחליפה צלע שחורה בצלע צבעונית (אולי אותה צלע שחקרה לאדם, ושממנה נבראה חוה), צבעונית המתכתבת עם צבעונית הציור הממוסגר, ומחוללת שיח בין המסגרות השונות בחלל (של הצבעים ושל מקומה השונה של הצלע הצבעונית בכל מסגרת ומסגרת). התערוכה בהחלט מזמינה לראות ביחד את כל מכלול יצירתה של לב כהן עד כה.